

בס"ד

בקשת בנות צלפחד

פרק כז פסוקים א-יא

אורן נויברט

בקשת בנות צלפחד – שאלות

1. מה הייתה הבקשה של בנות צלפחד ממשה?
2. א. מדוע תורה לספר לנו שלבנות צלפחד יש ייחוס עד יוסף? (היעזרו ברשי'י לפס' א). ב. איזה כלל למדנו מכך?
3. מדוע חשוב לבנות צלפחד לומר שאביהם "לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קורח"? (ראו רשי'י לפסוק ג)
4. מה היה חטאו של צלפחד שבגינו (=שבগলো) מטה? – ציינו את שתי הדעות שמבייא רש"י (דעת רבינו עקיבא ודעת רבינו שמעון).
5. מה נפסק בעניין של בנות צלפחד? ואיזו הלכה נקבעה לדורות?
6. מהו הסדר שבו צריכה ירושה לעboro? סדרו לפי הסדר הנכון:
(1) דוד (2) בת (3) קרוב משפחה רחוק (4) אח (5) בן

נקודות לחדשה

- לכל משפחה עתידה הייתה להינתן נחלה – לפי גורל ובהתאם לגודלה של המשפחה – לאחר שבנויי ייכנסו לארץ (פרק כו פס' נג-נו ; ראו על כך עוד במצגת על פרק לג).
- בנות צלפחד חששו מכך שלא יקבלו נחלה בארץ, כי אביהן מת ולא הותיר אחריו בניים (אלא רק בנות) ; וממיילא אם נחלה עוברת רק מאב לבן – הן לא היו זכאיות לנחלה. אי לכך הן פנו אל משה, הסבירו לו את מצבן – "אבינו מת במדבר... ובנים לא היו לו" – ובקשו לקבל את נחלה אביהן. בנות צלפחד הפכו סמל לנשים אמיצות אשר ביקשו לקבל את זכויותיהן (או לפחות לברר אותן).
- "ותקרבה בנות צלפחד בן חפר... בן מנשה למשפחות בן יוסף" – רש"י מציין שהוזכר בפסק היחס המשפחתי של בנות צלפחד עד יוסף, כדי ללמד ששם יוסף חיבב את הארץ, שכן ביקש מבני ישראל לקבור את עצמותיו בארץ, כך גם בנות צלפחד – שהיו מזרעו – "חביבו את הארץ". ניתן אף הוא לומר שבנות צלפחד למדדו מ�וסף – ברוח הכלל "מעשה אבות סימן לבנים" – עד כמה יש להשתדל להיות בארץ ועד כמה יש לחברה.

- במהלך פירוט המקרה של בנות צלפחד, הונצח אביהן "לא היה בתוד העדה הנועדים על ה' בעדת קורח, כי בחתאו מת, ובנים לא היו לו". מדברי בנות צלפחד עולה שיש הבדל בין מי שמאבד את זכות נחלתו הארץ בಗל חטא חמור לבין מי שועלול לאבד את נחלתו רק בגלש שאין לו בניים. על דבריהם, "בחתאו מת", מטעים רשי: "בחתאו בלבד מת, ולא החטיא את אחרים עמו". טענתן היא אפוא שלא סביר שאביהן יאבד את נחלתו כמו מי שחטא והחטיא גם אחרים (כדוגמת אדם שחטא בחטא קורח).
- בנוגע לשאלת בגין איזה חטא מת צלפחד, מביא רש"י שני פירושים: רבי עקיבא אומר: "מקושש עצים [בשבת] היה"; רבי שמעון אומר: "מן המעפילים היה". הפירוש השני מתקבל על הדעת, שכן המעפילים לא הסכימו לקבל את הגזרה שלא ייכנסו לארץ, ולכן ניסו להעפיל בכוח; אולי צלפחד הצטרף אליהם בשל חיבתו לארץ ורצו להיכנס אליה (חיבת הארץ אפיינה את המשפחה זו, כאמור בסוף השקופית הקודמת).
- משה העביר את בקשת בנות צלפחד לה'. ה' הורה לו לקבל את טענתן ולהעניק להן את נחלת אביהן. לאחר שנתן ה' מענה למקרה הספציפי של בנות צלפחד, הוא מסר למשה את החוקים הכלליים באשר לשאלת מה לעשות כאשרם מת ללא בניים: (א) אם יש לו בת – תעביר הנחלה לבת. (ב) אם אין לו גם בת – תעביר הנחלה לאחיו. (ג) אם אין לו גם אחים – תעביר הנחלה לדוד. (ד) אם אין לו – תעביר הנחלה לקרוב משפחה רחוק.

לקראת מותו של משה

פרק כז פסוקים יב-כג

לקראת מותו של משה – שאלות

1. **למה נסמכה פרשת בנות צלפחד לפרשת ההכנות למות משה?**
2. **מה מצווה ה' את משה לעשות? (פסוקים יב-יג)**
3. **"יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכלبشر איש העל העדה" (פס' טז).**
א. מה מבקש משה מהקב"ה? **ב.** עיין בפירוש רש"י וכתבו:
איזו תוכנה חשובה מבקש משה שתהייה למנהיג החדש?
4. **"אשר יצא לפניהם..." (פס' יז). עיין בפירוש רש"י וכתבו:
איזו עוד תוכנה חשובה מבקש משה שתהייה למנהיג?**
5. **את מי ממנה ה' למחליפו של משה? ומדוע מצווה ה' את משה למנות את המנהיג החדש לעיני כל העם?**

נקודות להדגשה

- רש"י מסביר שפרשת בנות צלפחד נסמכה לפרש התהננות למות משה, היות שבפרשת בנות צלפחד ציווה ה' את משה לתת להן נחלה בארץ; לאור זאת חשב משה "שמא הותרה הגזירה ואכנס לארץ, אמר לו הקב"ה, גזרתי במקומה עומדת [לא תיכנס לארץ]" (רש"י פס' יב, על פי המדרש). ה' מצויה את משה לעלות אל "הר העברים" (=הר נבו [רמב"ן פס' יב]).
- ראות את הארץ ולמota על ההר (כמו שנפטר אהרון – בmittat נשיקה).
- על משה ואהרן נגזר שלא ייכנסו לארץ, כי hicco על הסלע, במקום לדבר אליו, ובכך פגמו בקידוש ה' (ראו על כך **בסוף המציגת על דברים פרק לב**).
- מתוך דאגתו של משה לעם, מבקש הוא מה' שימנה במקומו מנהיג ראוי. לגבי הביטוי "אלוקי הרוחות" מסביר רש"י שמשה ביקש מנהיג סובלני: "שיאה סובל" (=שידע להכיר) את הדעות השונות ואת הלבבי הרוח בעם.
- עוד מבקש משה כי המנהיג שייבחר יהיה אדם "אשר יצא לפניהם...".
- רש"י מסביר שמשה ביקש מנהיג שמהווה דוגמה אישית, כלומר שיצא למלחמה עם חיליו (כפי שעשה, למשל, משה שנלחם בסיחון ובעוג), ולא מנהיג ששולח את חיליו להילחם בעת שהוא נשאר בביתו. לסיכום, לפי רש"י, התכונות שביקש משה שייהיו למנהל אשית: סובלנות ודוגמה אישית.
- ה' אומר למשה למנות במקומו את יהושע בן נון ולטמוד את ידו עליו. משה צי' למנות אותו לעיני כל ישראל, כדי שיישמו בקול יהושע ויקבלו מרותו, וכן כדי שיכבדו אותו (רש"י; ספרנו פס' כ). משה עשה ציווי ה' ואף סמך עליו את שתי ידיו (ולא רק יד אחת, כפי שנצטווה), כדי להראות ששם על המינוי (שלא קינה), "פרגו" למנהל החדש ועזר לו (רש"י כג).